

SŁONIM, miasto powiatowe.

Słonim posiada ok. 14000 mieszk. żyd. 62⁰/₀, kat. 22⁰/₀, praw. i inn. 12⁰/₀. Nieznany początek jego sięga odległych dość wieków. Długosz, jak również ruscy dziejopisarze wspominają o polach słonimskich już w latach 1040—1044. To pewna, że w XIII wieku był Słonim grodem czyli zamkiem drewnianym, który Kojdan wódz Batego najechawszy z tatarami r. 1241, z ziemią zrównał. Musiał go niewątpliwie odbudować w tymże samym roku wódz litewski Erdziwiłł, syn Ryngolta, który zajmował tę stronę Słowiańszczyzny po ustąpieniu Mongołów. Podczas panowania Litwy za Mendoga, Lew, syn Daniela ks. Halickiego zdobył w r. 1252 Słonim;

wszakże to miasto wskutek przymierza między Danielem a królem Mendogiem r. 1258 zawartego, ostatecznie za własność litewską przyznaniem zostało. Z czasem tak dalece wzrosło, że około r. 1290 Montwid najstarszy syn Gedymina W. K. L. w nim założył stolicę swojego księstwa. Opieka panujących za dynastji Jagiellońskiej, oraz długie lata pokoju, podniosły jeszcze więcej Słonim i zjednały mu od Zygmunta I r. 1532 nadanie praw miejskich magdeburskich. Przy ostatecznej unji Litwy z koroną, po urządzeniu sądownictwa stałego w wielkiem księstwie, Słonim stał się miastem sądowem, gdzie gród i ziemstwo ustanowionem zostały. Zygmunt III nadał Słonimowi za herb lwa złotego z krzyżem podwójnym, na kształt herbu Lis, w błękitnem polu. Sejm r. 1631 naznaczając tu miejsce zjazdów przedsejmowych, przyczynił się znakomicie do wzrostu jego. Zwyczaj tych zjazdów trwał tylko do r. 1685. Do tego dodać należy: że tu każdorocznie odbywał się popis rycerstwa tegoż — powiatu i sejmiki do wyboru posłów na sejm i deputatów na trybunał. Po zniszczeniu miasta podczas wojen za Jana Kazimierza i zatraceniu oryginalnych przywilejów, król Michał w roku 1699 wszystkie prawa i nadania poprzedników potwierdził.

Słonim posiada liczne kościoły i zakłady religijne; fara pod wezwaniem św. Andrzeja, najprzód z drzewa r. 1493 zbudowana, a potem z muru wzniesiona; cerkiew wschodniego kościoła podobnie starożytna, niewiadomego początku, otrzymała przywilej od Zygmunta Augusta. Do najdawniej wprowadzonych tu zakonów należą Bernardyni, bo klasztor ich z kościołem

i szpitalem, już w r. 1630 wymurował i uposażył Andrzej Radwan sekr. królewski. Bernardynki miały tu wymurowany kościół i klasztor w r. 1645, a nieco później Benedyktynki. W latach 1660—1680 wprowadzono zakony Franciszkanek i Dominikanów. Najpóźniejsza fundacja jest Jezuitów, bo dopiero w 1717 r., którym August II nadał całą ulicę w mieście. Znajduje się tu także tatarski meczet drewniany i synagoga jeszcze w roku 1641 wymurowana. Już wtedy Słonim był jednym z ważniejszych miast drugiego rzędu na Litwie. Michał Ogiński H. W. L. dostawszy starostwo słonimskie i osiadłszy tu na początku panowania Stan. Augusta, długim pobytom bogatego dworu i założeniem rozmaitych fabryk jeszcze bardziej podniósł i uświetnił to miasto. W samym prawie jego środku wymurował obszerny pałac i zapełnił miasto dużymi budowlami. Około r. 1770 założył drukarnię. Co większa wykopał własnym kosztem kanał z Jasiołdy do Szczary płynący przez Słonim i tym sposobem ożywił handel i przemysł. Słonim za czasów Ogińskiego stał się głośnym siedliskiem gustu i wytwornych rozrywek. Stanisław August jadąc w r. 1784 na sejm grodzieński był tu hojnie podejmowany. Należał Słonim do Ekonomji królewskiej.

W latach 1920—1930 Słonim powoli odbudowywał się po Wielkiej Wojnie. Z budowli rządowych w tym czasie wzniesionych należy wymienić:

Kolonję urzędniczą murowaną.

Gruntowny remont i przebudowa kościoła i klasztoru po-bernardyńskiego. W klasztorze

umieszczono Urząd Starostwa Powiatowego i inne powiatowe urzędy.

Na kanale rz. Szczary zbudowano most syst. Rechniewskiego, drewniany.